

TTM Timonen Hannele(TEM), Paju
Isabella(TEM), Etelävuori
Niina(TEM)

23.04.2020

Asia

E-kirje: Komission tiedonannot "Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkänaikavälin toimintasuunnitelmasta" sekä "Sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta"

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 10.3.2020 osana teollisuuspolitiikkapakettia tiedonannon sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta sekä tiedonannon sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta. Samassa yhteydessä komissio antoi tiedonannon pk-yritysstrategiasta. Teollisuusstrategiasta (KOM(2020) 102 lopullinen) ja pk-yritysstrategiasta (KOM(2020) 103 lopullinen) on laadittu erilliset E-kirjeet.

Tiedonannoissa mainituista lainsäädäntöehdotuksista ja hankkeista muodostetaan Suomen kanta erikseen.

Puheenjohtajamaa Kroatian tavoitteena on, että sisämarkkinoiden kehittämisestä hyväksytään päätelmät kilpailukykyneuvostossa 27.-28.5.2020. On kuitenkin mahdollista, että päätelmien hyväksyminen siirtyy myöhemmäksi.

Suomen kanta

Suomi tukee komission kokonaisvaltaista lähestymistapaa teollisuuspolitiikkapakettiin, jossa korostuu sisämarkkinoiden ja pk-yritysten tärkeä rooli kilpailukykyyn edistämässä. Suomi pitää hyvänä, että komission strategiat muodostavat vahvan kokonaisuuden, joka näkyy myös niiden sisällössä.

Toimivat sisämarkkinat ovat koko EU:n sekä etenkin Suomen kaltaisen, vientivetoisen maan etu. Suomi pitää myönteisenä, että komissio tarkastelee sisämarkkinoiden esteitä sekä sääntelyn toimeenpanoa ja noudattamisen valvontaa laajasti usean sektorin näkökulmasta. Esteiden purkamisella ja sääntöjen toimeen- ja täytäntöönpanon vahvistamisella voidaan estää sisämarkkinoiden hajautuminen sekä tukea eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä.

Suomi korostaa, että esimerkiksi nykyisen COVID-19-pandemian kaltaisissa poikkeustilanteissa sisämarkkinoiden toimivuus ja sisämarkkinasääntöjen noudattaminen

ovat erittäin tärkeitä. Näin varmistetaan esimerkiksi tavaroiden ja olennaisten palveluiden liikkuvuus sisämarkkinoilla. Poikkeustilanteissa on myös erityisen tärkeää varmistaa, että jakelu- ja toimitusketjut toimivat. Lisäksi Suomi korostaa tehokkaasti toimivien sisämarkkinoiden merkitystä EU:n taloudelle ja kilpailukyvyllä pandemian jälkeen.

Sisämarkkinoiden toiminnasta ovat vastuussa jäsenvaltiot ja komissio yhdessä

Jäsenvaltiot ja komissio vastaavat yhdessä sisämarkkinoiden toiminnan tehostamisesta. Suomi korostaa, että sisämarkkinasääntelyn tehokkaampi ja läpinäkyvämpi täytäntöönpano, soveltaminen ja noudattamisen valvonta tulee olla komission ja jäsenvaltioiden keskeisinä tavoitteina. Lainsäädännön tarkastelun tulee olla jatkossa pysyvä ja systemaattinen prosessi.

Suomi tukee komission tavoitetta selkeyttää ja tehostaa rikkomusmenettelyjen käsittelyä. On myös hyvä, että jäsenvaltioiden kanssa pyritään löytämään tapoja, joilla yhteistyössä ehkäistään rikkomusmenettelyn aloittaminen. Suomi kuitenkin katsoo, että toimivan ja uskottavan sisämarkkinasääntelyn perustana on komission puuttuminen rikkomuksiin, jotka aiheuttavat vakavaa haittaa sisämarkkinoille.

Suomi pitää tärkeänä, että jäsenvaltioiden kansallisten toimien merkitystä tarkastellaan sisämarkkinoiden toiminnan näkökulmasta. Suomi katsoo, että sisämarkkinoiden tilan arvioinnilla eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä voitaisiin vahvistaa yhteismarkkinoista saatavia hyötyjä. Sisämarkkinoiden syventämisellä on vaikutusta myös Euroopan unionin markkinoiden ulkoiseen ulottuvuuteen. Mitä paremmin sisämarkkinat toimivat sitä vahvempi on Euroopan unionin ulkoinen kilpailukyky.

Suomi tukee komission tavoitetta lisätä komission ja kansallisten viranomaisten välistä vuoropuhelua sekä yhteistyötä ja luottamusta toisiinsa, jotta lainsäädäntöä sovelletaan unionissa mahdollisimman yhtenäisesti. Näin voidaan myös välttyä kansalliselta ylisääntelyltä ja toisistaan selkeästi poikkeavilta kansallisilta käytänteiltä EU:n lainsäädännön täytäntöönpanossa ja soveltamisessa.

Nykyiset menettelyt tehokäyttöön, mutta uusiakin tulee tarkastella

Suomi pitää tärkeänä kehittää olemassa olevia viranomaisten verkkopohjaisia tiedonvaihtokanavia ja välineitä, jotta niiden käytöstä saadaan paras mahdollinen hyöty. Mahdollisten komission suunnittelemien uusien IT-järjestelmien tulee olla kustannustehokkaita, helppokäyttöisiä ja mahdollistaa eri järjestelmien tiedon yhdistäminen ja laaja käyttö sekä tiedon vaivaton siirtäminen järjestelmästä toiseen. Huomiota tulee kiinnittää myös nykyisten ja uusien järjestelmien yhdenmukaiseen käyttöön eri jäsenvaltioissa.

Suomi pitää tärkeänä, että SOLVIT-ongelmanratkaisumenettelyn vahvistamista arvioidaan sisämarkkinasääntöjen toimeenpanossa sekä hyödynnetään paremmin SOLVIT:ista saatavaa dataa sisämarkkinasääntöjen noudattamisen arvioinnissa. Suomi katsoo, että SOLVIT:in tulee jatkossakin perustua epävirallisen viranomaisverkoston yhteistyöhön.

Suomi suhtautuu varauksellisesti komission ehdotukseen laajentaa Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) toimeksiantoa koskemaan EU:ssa valmistettuja laittomia tuotteita tai tuotevääreännöksiä. OLAF:n tehtävät liittyvät EU:n taloudellisten etujen ja EU:n talousarvion suojaamiseen ja sen toimivaltuuksia tarkasteltaessa olisi

arvioitava tarkemmin muutosten vaikutuksia sen ydintoimintaan sekä suhdetta kansallisiin toimivaltaisiin viranomaisiin.

Suomi katsoo, että työlainsäädännössä, mukaan luettuna lähetettyjä työntekijöitä koskevan direktiivin toimeenpanossa on tärkeää löytää tasapaino työntekijöiden suojan ja yritysten joustotarpeen välillä. EU:n työlainsäädännön tehokas toimeenpano on tärkeää. Juuri perustettu Euroopan työviranomainen (ELA) edistää tiedonsaantia EU:n liikkuvuussäännöksistä sekä niiden toimeenpanoa ja valvontaa. EU-tason lainsäädäntöä tulee päivittää ja täydentää tarpeen mukaan ja toimivallan rajoissa.

Suomi pitää tärkeänä, että jäsenvaltiot täytäntöönpaneavat uuden säänneltyjen ammattien suhteellisuusarvioinnista annetun direktiivin tehokkaasti siten, että suhteellisuusarviointit tehdään direktiivissä edellytetyllä tavalla ennen kansallisen sääntelyn hyväksymistä ja että arvioinnin perustelut saatetaan avoimesti komission ja muiden jäsenvaltioiden nähtäville säänneltyjen ammattien tietokantaan. Tehokas täytäntöönpano vaikuttaa suoraan siten, etteivät jäsenvaltiot ota käyttöön perusteettomia vaatimuksia ja luo uusia näin sisämarkkinaesteitä.

Myös standardisoinnin merkitys EU:n sääntelyn ja politiikkojen tukena on keskeinen. Suomi korostaa, että hyvin toimiva eurooppalainen standardisointijärjestelmä tukee eurooppalaisen teollisuuden innovaatiota ja kilpailukykyä sekä auttaa käytännössä saavuttamaan EU-lainsäädännössä määritellyn turvallisuutta, terveyttä ja kuluttajien sekä ympäristön suojelua koskevan tason. On tärkeää, että yhdenmukaistettujen standardien laadintaprosessin ja standardisointijärjestelmän toimivuuden varmistamiseksi vahvistetaan vuoropuhelua jäsenvaltioiden ja komission kesken.

Merkittävimmät sisämarkkinaesteet poistettava

Suomi tukee komission tavoitteita löytää konkreettisia toimenpiteitä merkittävimpien yritysten ja kuluttajien kohtaamien sisämarkkinaesteiden poistamiseksi. Koska yhä suurempi osa yritysten arvonalisästä tulee palveluista, erityisesti digitaalisista palveluista, palvelumarkkinoiden esteiden purkamisen sekä uusien esteiden syntymisen estäminen on erityisen tärkeää. Jäsenvaltioiden ja komission tulee sitoutua sisämarkkinaesteiden purkamiseen.

Suomi katsoo, että kansalaisten ja yritysten tiedonsaanti- ja asiointimahdollisuuksia tulee parantaa ja kiinnittää huomiota jo olemassa olevien välineiden kuten digitaalisen palveluväylän tehokkaaseen toimeenpanoon. Lisäksi on tärkeä sujuvoittaa tavaroiden ja palveluiden rajat ylittävän myynnin hallinnollisia menettelyjä, kuten esimerkiksi palvelutoimintaan liittyvien lupien myöntämiseen liittyviä menettelyjä. Myös EU-alueen yhteentoimivia sähköisen hallinnon ratkaisuja tulee edistää. EU:ssa tulee varmistaa, että kansalaiset ja yritykset voivat asioida sähköisesti rajat ylittävästi koko unionin alueella. Rajat ylittävän liiketoiminnan helpottamiseksi olisi kehitettävä toimiva eurooppalainen digitaalisen identiteetin infrastruktuuri.

Suomi pitää tärkeänä komission esittämää toimenpidettä kehittää julkisten hankintojen parissa työskentelevien virkamiesten osaamista ja yhteistyötä. Komission tulee seurata EU-sääntelyn toimeenpanoa jäsenvaltioissa, jotta julkisiin hankintoihin liittyvät yritysten kohtaamat sisämarkkinaesteet saadaan poistettua. Näin pystytään uskottavasti ajamaan EU:ssa myös tavoitetta avata kolmansien maiden julkisten hankintojen markkinoita EU-yrityksille.

Uutta sääntelyä vain perustellusti ja huolellisesti valmisteltuna

Suomi tukee sääntelyn tuloksellisuutta ja toimivuutta koskevan REFIT-ohjelman ja yksi yhdestä -periaatteen hyödyntämistä sisämarkkinaesteiden purkamisessa. Ennen kuin uutta sääntelyä annetaan, tulee huolellisesti arvioida olemassa olevan sääntelyn toimivuus sääntelytarpeiden näkökulmasta ja erityisesti digitaalisessa toimintaympäristössä. EU-sääntelyn on oltava tarkoituksenmukaista ja laadukasta. On tärkeää, että voimassa olevaa sääntelyä tarkastellaan kriittisesti ja tarvittaessa ajantasaistetaan sekä yksinkertaistetaan sitä. Tarpeetonta hallinnollista taakkaa vältetään. Olisi myös hyödyllistä tarkastella, millaisia hyötyjä kansallisten säädösten yhdenmukaisemmilla vaikutus- ja suhteellisuusarvioinneilla voitaisiin saavuttaa.

Suomi katsoo, että mahdollista uutta verkkokauppaa ja verkkoalustojen kautta myytävien tuotteiden sääntelyä harkittaessa tulee ottaa huomioon jo olemassa olevien ja äskettäin voimaan tulleiden säännösten tehokas toimeenpano ja noudattaminen. Esimerkiksi verkkokaupan vaatimustenvastaisiin tuotteisiin tai yleisimmin verkkokaupan markkinavalvonnan tehostamiseen on pyritty vastaamaan uudella markkinavalvonta-asetuksella ((EU) 2019/1020). Suomi katsoo, että yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin uudistuksessa tulee huomioida valvontaviranomaisten riittävät toimivaltuudet verkkokaupan valvonnassa sekä eri toimijoiden roolit ja vastuuden selkeys verkkokaupassa. Uudistuksen yhteydessä on tärkeä tarkastella myös tuotteiden jäljitettävyyttä koskevia säännöksiä.

Toimivimpien palvelumarkkinoiden edistämiseksi Suomi kannattaa ripeää lähestymistapaa keskeneräisten lainsäädäntöehdotusten hyväksymiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Komission julkaisi 10.3.2020 tiedonannon sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamisesta sekä tiedonannon sisämarkkinoiden esteistä. Nämä aloitteet perustuvat Eurooppa-neuvoston maaliskuun 2019 pyyntöihin. Eurooppa-neuvosto pyysi tuolloin komissiota toimittamaan maaliskuuhun 2020 mennessä toimintasuunnitelman sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan parantamisesta ja tutkimaan jäljellä olevia sisämarkkinoiden esteistä.

Näiden aloitteiden sisältöä on kuvattu tarkemmin seuraavien otsakkeiden alla. Komission antamat aloitteet eivät sisällä ehdotuksia uusiksi lainsäädäntöaloitteiksi.

TIEDONANTO SISÄMARKKINASÄÄNTÖJEN TÄYTÄNTÖÖNPANON JA SEN VALVONNAN PARANTAMISTA KOSKEVASTA PITKÄN AIKAVÄLIN TOIMINTASUUNNITELMASTA

Komissio painottaa toimintasuunnitelmassa sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan olevan jäsenvaltioiden ja EU:n yhteinen tehtävä. Komission mukaan jäsenvaltioiden tulee huolehtia ajantasaisesta sisämarkkinasääntelyn täytäntöönpanosta, välttää ylimääräisiä sisämarkkinaesteitä aiheuttavaa kansallista sääntelyä ja varmistaa kansallisen sääntelyn suhteellisuus sekä syrjimättömyys. Jäsenvaltioille kuuluu myös velvoite seurata lainsäädännön soveltamista tarkastusten ja selvitysten avulla. Jäsenvaltioiden tulee välttää kaikenlaisia kansallisia toimia, jotka ovat ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa tai haittaavat sen soveltamista.

Komissio tehtävänä on puolestaan avustaa jäsenvaltioita EU-lainsäädännön oikeaoppisessa, täysimääräisessä ja oikea-aikaisessa täytäntöönpanossa. Lisäksi komissio avustaa jäsenvaltioita EU-lainsäädännön soveltamisessa. Komissio valvoo täytäntöönpanoa sekä soveltamisen valvontaa ja ryhtyy toimiin mahdollisia rikkeitä havaittaessa. Komissio korostaa toimintasuunnitelmassa komission ja jäsenvaltioiden välisen yhteistyön tärkeyttä yhdenmukaisen EU-lainsäädännön varmistamiseksi.

Komissio aikoo perustaa jäsenvaltioiden ja komission välisen sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvonnan työryhmän (*Single Market Enforcement Task-Force, SMET*). Tässä säännöllisesti kokoontuvassa ryhmässä tarkasteltaisiin esimerkiksi kansallisten lakien yhdenmukaisuutta ja asetettaisiin etusijalle kaikkein kiireellisimminkin poistettavat esteet. Työryhmä tiedottaisi säännöllisesti työstään kilpailukykyneuvostolle sekä Euroopan parlamentin sisämarkkinat ja kuluttajansuojavaliokunnalle. SMET-ryhmä täydentää täytäntöönpanon valvonnan kansallisten koordinaattoreiden välille perustettavaa yhteistyöverkostoa, jossa hyödynnetään jo olemassa olevaa sisämarkkinoiden neuvoa-antavaa komiteaa (IMAC).

Komissio aikoo päivittää sisämarkkinoiden tulostaulua¹, josta jäsenvaltiot voivat seurata, miten sisämarkkinasääntöjen soveltaminen etenee. Tulostaulun tulokset tukevat myös eurooppalaista ohjausjaksoa. Komissio aikoo ehdottaa jäsenvaltioita kuultuaan tulostauluun lisäindikaattoreita aloilta, joilla sisämarkkinoiden odotetaan tuottavan eniten tuloksia. Tällaisia aloja ovat esim. tuote-, palvelu-, rahoitus- ja digitaaliset markkinat, energia-alan kaltaiset verkkotoimialat sekä datatalous ja kiertotalous.

Edellä mainitun lisäksi komissio esittää toimintasuunnitelmassa 22 toimea sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon, soveltamisen ja noudattamisen valvonnan parantamiseksi. Toimet jakautuvat kuuteen eri kokonaisuuteen alla lueteltujen otsakkeiden mukaisesti.

I sisämarkkinasääntöjä koskevan tiedon ja tietoisuuden lisääminen

Komissio antaa jäsenvaltioiden viranomaisille tarkempia ohjeistuksia sisämarkkinasääntöjen noudattamisen parantamiseksi. Komissio aikoo esimerkiksi päivittää palveludirektiivin toimeenpanon käsikirjaa sekä perustaa tietopisteen viranomaisille sisämarkkinasääntöjen käytännön soveltamisesta. Lisäksi komissio päivittää ohjeistuksia muun muassa tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta ja vastavuoroisesta tunnustamisesta. Komission tavoitteena on parantaa kansalaisten, kuluttajien, työntekijöiden, yritysten ja viranomaisten mahdollisuutta asioida verkossa ja saada tietoa verkkopohjaisten tiedonvaihtoon tarkoitettujen alustojen kautta. Tarkoituksena on tehostaa jo olemassa olevien välineiden ja viranomaisverkostojen käyttöä, mutta uusiakin kanavia tarvitaan. Komissio aikoo esimerkiksi perustaa foorumin jäsenvaltioiden ja komission väliseen tiedonvaihtoon samalla tapaa kuin miten tämä on toteutettu julkisia hankintoja koskevan direktiivin yhteydessä.

Verkkoalustojen kautta myytävien tuotteiden vaatimustenmukaisuuden parantamiseksi komissio tutkii mahdollisia toimenpiteitä digitaalisia palveluita koskevan säädöksen (*Digital Services Act*) yhteydessä, josta komissio aikoo antaa ehdotuksen loppuvuodesta 2020 tai alkuvuodesta 2021. Yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin (2001/95/EY) tarkistamisen yhteydessä tarkastellaan myös verkkokaupassa ja maailmanlaajuisissa verkkotoimitusketjussa esiintyviä tuoteturvallisuushaasteita.

¹ Sisämarkkinoiden tulostauluun komissio kerää tietoja EU jäsenvaltioiden toiminnasta sisämarkkinoiden näkökulmasta. Tulostaulu on julkisesti saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/index_en.htm

Vuosien 2021-2027 monivuotisessa rahoituskehityksessä ehdotetun sisämarkkinaohjelman kautta jäsenvaltioiden on mahdollista hakea taloudellisia kannustimia ja teknistä tukea täytäntöönpanoon ja sen valvontaan liittyvien julkishallintojen valmiuksien optimoimiseksi. Lisäksi ehdotetussa uudistusten tukiohjelmassa viranomaiset voivat pyytää teknistä tukea, joka liittyy uudistustarpeisiin, joita jäsenvaltiot ovat yksilöineet talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson, unionin painopisteiden ja unionin talouden ohjausprosessin mukaisesti.

II EU:n sääntöjen kansallisen lainsäädännön osaksi saattamisen, täytäntöönpanon ja soveltamisen parantaminen

Komissio aikoo lisätä vuoropuhelua jäsenvaltioiden ja komission välillä ennen sisämarkkinadirektiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tällaisella jäsennellyllä vuoropuhelulla pyritään ehkäisemään myös kansallinen perusteeton lisäsääntely. Sisämarkkina-asetusten ja niiden säädösten täytäntöönpanon parantamiseksi komissio järjestää jatkossa komission ja jäsenvaltioiden välisen täytäntöönpanoa käsittelevän kokouksen heti kun asetuksesta on päästy poliittiseen yhteisymmärrykseen. Käsittelyä jatketaan myös työpajatapauksissa hyvissä ajoin ennen säännösten voimaantuloa.

III ennaltaehkäisevien mekanismien tehokas hyödyntäminen

Jotta voidaan ehkäistä kansallisen sääntelyn ristiriitaisuus EU-lainsäädännön kanssa, komissio aikoo hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla jo olemassa olevia ilmoitusmenettelyjä, joiden avulla voidaan varmistaa kansallisten sääntöjen yhdenmukaisuus EU-säädösten kanssa. Tällaisia ovat direktiivi uusista ammatteista koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista ((EU) 2018/958) ja direktiivi teknisten määräysten ilmoitusmenettelystä ((EU) 2015/1535). Lisäksi komissio kehottaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa hyväksymään nopeasti vuonna 2016 annetun palveluiden ilmoitusmenettelyä koskevan direktiiviehdotuksen. Komissio ehdottaa myös, että *Digital Services Act* -ehdotuksen yhteydessä analysoidaisiin nykyisen sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin (2000/31/EY) mukaista tietoyhteiskunnan palveluita koskevien kansallisen lainsäädännön ilmoitusmenettelyn parantamista.

IV Sääntöjen noudattamatta jättämisen havaitseminen sisämarkkinoilla ja ulkorajoilla

Sekä komission että jäsenvaltioiden tulee parantaa valmiuksiaan havaita, selvittää sekä tiedottaa ilmenneistä vaatimusten vastaisista toimista. Siksi komissio aikoo vähentää IT-järjestelmien päällekkäisyyttä ja perustaa keskitetyn eurooppalaisen tietopisteen (*a single European information entry point*) viranomaisille tiedonjakamiseen laittomista ja vaatimustenvastaisista ei-elintarvikekäyttöön tarkoitetuista tuotteista. Välineen kautta olisi saatavilla nykyiset tuoteturvallisuuden nopea hälytysjärjestelmä ICSMS, vaarallisten tuotteiden hälytysjärjestelmä RAPEX sekä tuleva tullien keskitetty palvelupiste (*Customs Single Window*). Lisäksi komissio perustaa digitaalisen palveluväylän (*Single Digital Gateway*) yhteyteen välineen, jonka avulla kansalaiset ja yritykset voivat raportoida nimettömästi kohtaamistaan sisämarkkinoiden sääntelyesteistä. Komissio aikoo myös varmistaa nykyisten sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän (IMI) sekä maatalouselintarvikelainsäädännön EU:n virallisen valvonnan tiedonhallintajärjestelmän (IMSOC) tehokkaamman hyödyntämisen.

Komissio pohtii, voisiko Euroopan petoksentorjuntaviraston (OLAF) toimeksiantoa laajentaa niin, että virasto voisi tutkia myös EU:n sisällä valmistettuja laittomia tuotteita tai tuoteväärennöksiä. Tällä tavoin voitaisiin vahvistaa aineettoman omaisuuden oikeuksia koskevan sääntelyn soveltamisen noudattamista. Komissio tulee kiinnittämään myös erityistä huomiota elintarvikeketjun valvonnan puutteisiin jäsenvaltioissa ja tulee puuttumaan elintarvikeväärennöksiin osana Pellolta pöytään -strategiaa.

Komissio aikoo kehittää EU:n ulkorajoilla tullin käytettäväksi tuotteiden merkintään ja jäljitettävyyteen uutta digitaalista välinettä, joka rahoitettaisiin monivuotisen rahoituskehityksen 2021-2027 yhdenmukaisuuden rahastosta. Lisäksi uuden kuluttaja-asioiden toimintaohjelman puitteissa komissio aikoo selvittää, miten digitaalisten välineiden kautta voitaisiin tarjota kuluttajille parhaiten luotettavaa tietoa erityisesti valtioiden rajat ylittävistä kaupankäynnistä.

V Täytäntöönpanon valvonnan vahvistaminen käytännössä

Komission tavoitteena on tehostaa markkinaoikeusviranomaisien välistä yhteistyötä sekä vahvistaa viranomaisyhteistyönä toimivaa SOLVIT-verkostoa. SOLVIT-verkostoa vahvistetaan siten, että siitä tulee oletusarvoinen vaihtoehtoinen ongelmanratkaisuväline kaikilla sisämarkkinapolitiikan aloilla, joihin liittyy hallinnon päätös. Komissio tuo myös esille, että lokakuussa 2019 toimintansa aloittanut Euroopan työvoimaviranomainen ELA tulee avustamaan komissiota ja jäsenvaltioita työvoiman liikkuvuutta sekä sosiaaliturvan koordinaatiota koskevien EU-sääntöjen täytäntöönpanon valvonnassa.

VI Rikkomusmenettelyjen käsittelyn parantaminen

Komissio tulee julkaisemaan jatkossa vuosittain sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvontaa koskevan strategisen kertomuksen, jossa yksilöidään erityisiä ongelmia ja täytäntöönpanon valvonnan painopisteitä ja joissa otetaan huomioon eurooppalaisen ohjausjakson tulokset. Saadakseen tietoa priorisoitavista sisämarkkinoiden esteistä, komissio tulee hyödyntämään SOLVIT-verkostoa valitusten keräämiseen yrityksiltä ja kansalaisilta. Komissio selvittää mahdollisuutta perustaa verkkovälitteinen riidanratkaisualusta myös muille sisämarkkinapolitiikan aloille kuluttajia varten.

Komissio aikoo selventää sekä yhtenäistää rikkomuksiin liittyen valitusten käsittelyaikoja ja päätöksiä jatkotoimenpiteistä. Alustava vastaus valitukseen tulisi kahdessa kuukaudessa ja jos tietoa on riittävästi, voitaisiin samalla tehdä selkeä päätös jatkotoimenpiteistä. Ennen kuin varsinaisen rikkomusmenettelyyn siirtymistä komissio aikoo hyödyntää EU Pilot -järjestelmää käytännönläheisen ratkaisun löytämiseksi jäsenvaltioiden kanssa. Rikkomusmenettelyjen aikaisen kirjallisten menettelyjen lisäksi komissio aikoo ottaa käyttöön pakettikokoukset, jossa se pystyy käymään yksittäisen jäsenvaltion kanssa läpi laajemmin riittäviä ratkaisuja tietyllä politiikan alalla.

TIEDONANTO SISÄMARKKINOIDEN ESTEIDEN TUNNISTAMISESTA JA POISTAMISESTA

Komissio tarkastelee tiedonannossa merkittävimpiä yritysten ja kuluttajien kohtaamia sekä lainsäädännöllisiä että muita sisämarkkinaesteitä. Tiedonannon tulokset perustuvat marraskuussa 2019 julkaistun kuluttajatulostaulun, komission raporttiin yritysten kohtaamista sisämarkkinaesteistä sekä lukuisiin muihin eri jäsenvaltioiden, sidosryhmien ja etujärjestöjen tekemiin selvityksiin. Komissio tarkastelee yritysten ja kuluttajien kohtaamia sisämarkkinaesteitä niin sanottujen käyttäjämatkojen kautta.

Komission mukaan yritykset kohtaavat hyvin erilaisia esteitä sisämarkkinoilla ja monesti samanaikaisesti useita eri esteitä. Esteet asettavat erityisesti haasteita pk-yrityksille ja ammattilaisille.

Yritysten ja kuluttajien yleisimmin kohtaamat esteet

1) Vaikeudet saada tietoa markkinamahdollisuuksista, potentiaalisista liikekumppaneista ja sääntelyvaatimuksista

Erityisesti pk-yritykset raportoivat muun muassa vaikeuksista tunnistaa potentiaalisia liikekumppaneita toisessa jäsenvaltiossa sekä saada tietoa markkinamahdollisuuksista. Lisäksi yrityksillä oli haasteita saada tietoa säännöistä ja vaatimuksista.

2) Hankalat ja monimutkaiset hallinnolliset menettelyt tavaroiden sekä palveluiden rajat ylittävässä myynnissä

Tämä on yksi vaikeimmista esteistä, joita yritykset kohtaavat. Yritykset raportoivat monimutkaisista ja/tai raskaista hallinnollisista menettelyistä, jota liittyivät esimerkiksi lähetettyihin työntekijöihin, palvelutoiminnan lupiin ja lisensseihin erityisesti sähköisessä viestinnässä, asiantuntijapalveluissa ja rakennuslalla. Raskaisiin hallinnollisiin menettelyihin sisältyivät esimerkiksi puutteet sähköisessä asiointissa, korkeat maksut ja päätöksenteon hitaus.

3) Pääsy julkisiin hankintoihin ei tasapuolista

Tiedonannossa mainittiin muun muassa läpinäkyvyyden puute ja mahdolliset syrjivät, epäsuhtaiset vaatimukset sekä puolueellinen käyttäytyminen julkisilta hankkijoilta. Yritykset kokevat digitalisoinnista huolimatta läpinäkyvyyden puutetta ja mahdollisia syrjiviä, epäsuhtaisia vaatimuksia sekä puolueellista käyttäytymistä julkisissa hankinnoissa. Lisäksi tiedonannossa mainittiin, että sellaisten tarjouskilpailujen osuus, joissa saatiin vain yksi tarjous, kasvoi vuosina 2009–2018 ja oli 35 prosenttia vuonna 2018.

4) Kansalliset tekniset lisävaatimukset, standardit ja muut säännöt

Erityisesti pk-yritykset raportoivat tavaroiden vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisen puutteista. Harmonisoidun sääntelyn osalta yritykset raportoivat muun muassa erilaisista teknisistä vaatimuksista.

5) Palvelujen tarjoamiseen liittyvät pääsyvaatimukset ja palveluliiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät esteet

Palvelujen tarjoajat joutuvat yleensä noudattamaan joko yleisiä tai sektorikohtaisia vaatimuksia kun ne laajentavat toimintaansa sisämarkkinoilla. Säännöt voidaan jakaa kahteen kategoriaan, jotka liittyvät joko markkinoille pääsyyn tai liiketoiminnan harjoittamiseen. Yritykset näkivät nämä merkittävinä esteinä. Komission raportti nostaa esille erityisesti säänneltyt ammatit ja vähittäiskaupan. Säännellyissä ammateissa pääsyvaatimuksiin liittyvät kysymykset koskevat mm. pääsyä varattuihin toimintoihin (jotka edellyttävät erityispätevyyttä ja ammattialajärjestön jäsenyyden kaltaisten edellytysten täyttämistä) ja lupavaatimuksia. Komissio on myös laatinut sääntelyindikaattoreita, jotka koskevat erityisesti useiden ammattien ja vähittäiskaupan sääntelyä. Tästä saatavat tulokset antavat lisänäyttöä yritysten kohtaamista esteistä.

6) Kuluttajien ja yritysten rajat ylittävät hankintapyynnot

Komissio korostaa, että kuluttajat ja yritykset raportoivat kokemuksista, jotka liittyvät rajat ylittävien ostojen hylkäämiseen tai uudelleenohjaamiseen. Maarajoituksia koskevan asetus (geoblokkausasetus) on poistanut monia esteitä, mutta ei kuitenkaan kaikkia haittoja. Esimerkiksi audiovisuaalisen sisällön käyttö ei usein ole mahdollista rajojen yli. Geoblokkausasetuksesta on tulossa lähiaikoina arviointiraportti. Lisäksi vähittäiskaupan alalla on raportoitu alueellisista toimitusrajoituksista.

7) Kuluttajien epäluottamus rajat ylittävään verkko-ostamiseen

Kuluttajat raportoivat suuremmasta epäluottamuksesta rajat ylittävään verkko-ostamiseen verrattuna siihen, että he ostaisivat kotimaisilta toimijoilta. Kuluttajat eivät ole riittävällä tasolla tietoisia harmonisoiduista kuluttajansuojasäädöksistä sekä rajat ylittävistä oikaisumahdollisuuksista.

8) Kuluttajiin kohdistuvat rajojen ulkopuoliset petokset

Yli puolet kyselyyn vastanneista kuluttajista raportoi joutuneensa huijauksen kohteeksi kuluneen kahden vuoden aikana. Komissio korostaa, että tämä osoittaa tarpeen vahvistaa hallinnollista ja rikosoikeudellista yhteistyötä.

9) Hallinnollinen taakka yrityksille verotusjärjestelmien erojen takia

Verotuksen yhdenmukaistamisen puute on yksi merkittävimmistä yritysten kohtaamista esteistä. Verojärjestelmien eroavaisuuksien vähentämiseksi tarvittaisiin enemmän toimia sekä neuvoston päätöksenteon yksimielisyysvaatimusta tulisi tarkastella. Lisäksi yritykset ovat raportoineet ALV-sääntöjen noudattamisen esteistä.

10) Kaupalliset ja yksityisoikeudelliset riidat sekä maksujen kantaminen

Komissio tiedonannossa mainitaan, että eurooppalaisten keskuskauppakamarien tekemässä tutkimuksessa yli 60 % yrityksistä raportoi esteistä, jotka liittyivät erilaisiin sopimuksellisiin tai lainsäädännöllisiin käytänteisiin.

11) Liiketoiminnan rekisteröiminen toisessa jäsenvaltiossa

Viisi yhdeksästä keskuskauppakamarista on raportoinut ongelmista, jotka liittyvät liiketoiminnan rekisteröimiseen toisessa EU-maassa ja erityisesti verkkoasioinnin puutteisiin.

12) Osaavan työvoiman saatavuus sekä kohtaantohaasteet

Haaste koskettaa erityisesti pk-yrityksiä ja IT-sektoria. Lisäksi menettelyjen kustannukset haittaavat ammattipätevyyskysymysten tunnistamista säännellyissä ammateissa.

13) Kieliesteet

Kielitaidon puute koskettaa esimerkiksi pk-yrityksiä, joilla ei ollut vientikokemusta.

Esteiden syyt

Komissio tunnistaa esteille viisi perimmäistä syytä, joista osa on EU:n, osa jäsenvaltioiden ja osa molempien vastuulla. Syyt vaikuttavat yhden tai useamman tunnistetun esteen taustalla.

1) EU:n tasolla ja kansallisella tasolla tehty sääntelyvalinnat

Kuten kansalliset säädökset ja sääntelyn osittainen harmonisointi. EU-sääntely myös jättää usein kansallista liikkumavaraa, joka voi johtaa tarpeettomiin rasiteisiin, jotka vaikuttavat erityisesti pk-yrityksiin. Kansalliset vaatimukset voivat joskus johtua yleisen

edun mukaisista perusteista, mutta joissakin tapauksissa samat tavoitteet voitaisiin saavuttaa myös yhteisen EU-sääntelyn avulla. Myös monimutkainen ja usein muuttuva EU-sääntely voi aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta ja nostaa sääntelyn noudattamisen kuluja. Tiedonannossa todetaan, että jatkossa on kiinnitettävä enemmän huomiota paremman sääntelyn periaatteisiin.

2) EU:n lainsäädännön saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä sekä EU:n lainsäädännön täytäntöönpano ja sen valvonta

EU-direktiivien vaillinainen toimeenpano jäsenvaltioissa sekä riittämätön EU-sääntelyn täytäntöönpano heikentää sisämarkkinoiden toimintaa lisäämällä sääntelyn pirstoutuneisuutta. Direktiivien toimeenpano jäsenvaltioissa ei aina ole oikea-aikaista, täydellistä ja tarkoituksenmukaista. Tämä aiheuttaa ongelmia kuluttajille ja yrityksille. Komissio toteaa, että jäsenvaltioissa tulisi tehostaa täytäntöönpanoa varmistamalla muun muassa kansallisten viranomaisten riittävät toimivaltuudet, tekemällä tarvittaessa yhteistyötä sekä hyödyntämällä hallinnollisen yhteistyön työkaluja.

3) Hallinnolliset valmiudet ja käytännöt

Kansalliset sähköisen hallinnon ratkaisut ovat alimitoitettuja tai yhteentoimimattomia, erityisesti tämä on ongelma tietoon pääsyn näkökulmasta. Lisäksi yhteistyö komission ja kansallisten hallintojen välillä sekä kansallisen hallinnon sisällä on puutteellista etenkin markkinavalvonnassa ja palvelusektorilla. Myös kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason resurssit ja osaaminen ovat usein puutteellisia.

4) Yleinen yritys- ja kuluttajaympäristö jäsenvaltioissa

Liiketoiminta- ja kuluttajaympäristöön liittyviä rajoituksia on jo nostettu esille muun muassa eurooppalaisen ohjausjakson maaraporteissa ja niihin on myös pyritty vastaamaan esimerkiksi uusilla EU-säädöksillä. Myös osaamispolitiikalla on rooli yritys ympäristön kehittämisessä.

5) Perimmäiset syyt, jotka eivät johdu julkisesta politiikasta

Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi kulttuuriset erot sekä mikro- ja makrotalous. Kuluttajien mieltymykset, kielierot, yritysten liiketoiminnalliset valinnat sekä logistiikka asettavat rajat ylittävälle toiminnalle haasteita. Myös maantieteelliset ja logistiset olosuhteet vaikuttavat asiaan. Vaikka nämä juurisyvät eivät johdu EU-politiikasta, voi EU:lla silti olla rooli niihin puuttumisessa, etenkin jos yksityisten osapuolten liiketoiminnalliset valinnat voivat johtaa keinotekoisien sisämarkkinoiden jakamiseen.

Keskeiset toimet

Komission tiedonanto linjaa ensimmäiset prioriteetit toiminnalle ja toimenpiteet, joita vaaditaan parlamentilta, komissiolta sekä jäsenvaltioilta. Komissio kehottaa jäsenvaltioita ja parlamenttia monivuotiseen rahoituskehukseen kuuluvien ehdotusten sekä keskeneräisten lainsäädäntöehdotusten nopeaa hyväksymistä erityisesti niiden aloitteiden osalta, jotka on priorisoitu komission työohjelmassa.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita puutuumaan vastuullaan oleviin syihin, kuten raskaaseen sääntelyyn ja menettelyihin sekä varmistamaan, että kansallisen sääntely on EU-oikeuden mukaista. Jäsenvaltioiden tulee tehostaa olemassa olevan sisämarkkinasääntelyn noudattamista, vähentää olemassa olevia esteitä ja estää uusien esteiden syntyminen. Lisäksi niiden tulee varmistaa riittävät resurssit sisämarkkinoita toimeenpanneville viranomaisille sekä varmistaa yhden luukun palveluiden toimivuus erityisesti pk-yritysten näkökulmasta.

Komissio puolestaan on antanut sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa ja valvontaa koskevan pitkän aikavälin toimintasuunnitelman. Komissio myös arvioi lisäsääntelyn tarpeita esteisiin puuttumiseksi sekä työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa juuri-syiden poistamiseksi. Lisäksi komissio vahvistaa sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevaa komission ohjelmaa (REFIT) sisältäen sääntelyn yksi yhdestä -periaatteen.

Komissio korostaa, että EU:lta ja jäsenvaltioilta tarvitaan poliittista sitoutumista sisämarkkinaesteiden vähentämiseksi. Sisämarkkinatiedonannot yhdessä teollisuusstrategian ja pk-yritysstrategian kanssa muodostavat pohjan, jolla varmistetaan, että Eurooppa voi luoda kasvua, vaurautta ja vakautta kansalaisille ja yrityksille.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Mikäli puheenjohtajamaan tavoitteena on, että tiedonannoista laaditaan neuvoston päätelmät, tulee ne hyväksyä kaikkien jäsenvaltioiden yksimielisellä päätöksellä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa vastuuvaliokuntana toimii sisämarkkinat ja kuluttajasuojavaliokunta (IMCO). Esittelijöitä ei ole vielä valittu.

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto, kirjallinen menettely 1.4.-7.4.2020
EU-ministerivaliokunta 23.4.2020

Eduskuntakäsittely

Talousvaliokunta vastuuvaliokuntana

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Komissio on käyttänyt Suomen yhteistyössä Irlannin, Tanskan ja Tšekin tasavallan kanssa tilaama selvitystä palveluiden sisämarkkinoiden tilasta ja tulevista kehittämistarpeista, joka julkaistiin 29.11.2018 (*Making EU Trade in Services Work for All – Enhancing Innovation and Competitiveness Throughout the EU Economy*) yhtenä lähteenä sisämarkkinoiden esteitä koskevassa työasiakirjassa.

Asiakirjat

KOM(2020) 93 lopullinen, komission tiedonanto sisämarkkinoiden esteiden tunnistamisesta ja poistamisesta 10.3.2020 sekä työasiakirja SWD(2020) 54 final
KOM(2020) 94 lopullinen, komission tiedonanto sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon ja sen valvonnan parantamista koskevasta pitkän aikavälin toimintasuunnitelmasta, 10.3.2020

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM Hannele Timonen; hannele.timonen[at]tem.fi; puh. 0295 047 141
TEM Isabella Paju; isabella.paju[at]tem.fi; puh. 0295 047 015
TEM Niina Etelävuori; niina.etelavuori[at]tem.fi; puh. 0295 047 022

EUTORI-tunnus

EU/2020/0752 tiedonanto sisämarkkinoiden esteistä

EU/2020/0756 tiedonanto sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanosta ja valvonnasta

EUTORI-tunnus

EU/2020/0752, EU/2020/0756

Liitteet**Viite**

Asiasanat	Euroopan työviranomainen, kilpailukyky, kuluttajat, lähetetyt työntekijät, palvelut, pk-yritykset, sisämarkkinat, standardit, standardointi, sähköinen asiointi, sähköinen kaupankäynti, lainsäädäntö
Hoitaa	LVM, OM, TEM, UM, VM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, MMM, OKM, PLM, SM, STM, TULLI, VNK, VTV, YM
